

Koulua käymättömät lapset ja nuoret

kuraattoripalvelut ja poissaolomalli

Video: [esittelyvideo - opiskeluhoollon palvelut](#)

19.1.2024

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Esityksen sisältöä

- Etelä-Karjalan hyvinvointialue ja opiskeluhuollon palvelut lyhyesti
- Opiskeluhuollon käsitteitä
- Opiskeluhuollon kokonaisuus – kuraattorin tehtävä
- Yhteisöllisen oppilashuolto – koululaisten kiinnittyminen ja viihtyminen
- Poissaolomalli
- Juurisyiden selvittäminen: koulupoissaolokysely (SRAS-R) ja Back 2 school -menetelmä
- Case Nuijamaa

Etelä-Karjalassa

Esiopetusikäisiä lapsia n. 1000

Perusopetuksen oppilaita n. 11 000

2. asteen opiskelijoita n. 4800

Perusasteen kouluja lähes 50, lisäksi päiväkotien yhteydessä olevat esiopetusryhmät

Etelä-Karjalan hyvinvointialue muodostuu Etelä-Karjalan maakunnan yhdeksästä (9) kunnasta: Imatra, Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Parikkala, Rautjärvi, Ruokolahti, Savitaipale ja Taipalsaari.

Helsingistä junalla n. 2 h
Tampereelta tai Kuopiosta autolla n. 3,5 h

Etelä-Karjalassa
asukkaita
yli 125 000

Henkilöstöä
yli 5 300

Toimipaikkoja
yli 100

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Käsitteet

KÄSITTEET

- **Oppilas tai opiskelija** = esikoululainen, peruskoululainen ja lukion tai ammatillisen koulutuksen opiskelija
- **Oppilaitos tai koulu** = esikoulu, koulu, oppilaitos tai opetusyksikkö
- **Oppilashuolto/opiskelijahuolto** = kaikki koulussa/oppilaitoksessa toimivat ammattihenkilöt
- **Oppilashuollon/opiskelijahuollon palvelut** = lakisääteiset opiskeluhuollon palvelut (kuraattori, koulu/opiskeluterveydenhoitaja – lääkäri ja -psykologi)

OPIKELUHUOLTO

OPPIASHUOLTOA

eskarista ysiluokkaan

Näky koulun arjessa koko ajan. Huoltotoimenpiteillä edistämme ja ylläpidämme kouluhyvinvointiasi monin eri tavoin. Sinun hyvinvointisi on meidän kaikkien koulussa työskentelevien aikuisten vastuulla.

OPIKELIJAHUOLTOA

lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa

1

YHTEISÖLLINEN OPIKELUHUOLTO

Laajassa kumppanuudessa toimiva ryhmä suunnittelee, toteuttaa, seuraa ja arvioi koulun huoltotoimenpiteitä, joita kouluyhteisössä tarjotaan. Koulun huoltoryhmää kiinnostaa osallisuus, laadukas viestintä, yhteinen tekeminen ja mukana pitäminen.

2

YKSILÖKOHTAINEN OPIKELUHUOLTO

Voit saada juuri sinun tarpeitasi varten räätälöityä tukea. Sinä olet keskiössä ja apunasi on koulun huoltoryhmä. Tämä porukka huoltaa sinua yksilöllisesti sinun omissa asioissasi kanssasi keskustellen. Saat itse vaikuttaa siihen, keitä huoltoryhmään kuuluu.

YHDESSÄ OPIILAN PARHAAKSI

Koulukuraattori

Koulun sosiaalityö

- Lakisääteinen mitoitus 670 oppijaa/työntekijä
- Tavoitteena painopiste oppilas- ja opiskeluhuoltolain mukaisesti yhteisöllisessä työssä
- Oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon, oppilaan/opiskelijan suostumus ja motivaatio
- Yksilökohtainen monialainen oppilashuoltotyöryhmä

Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki

Sosiaalihuoltolaki

Lakisääteinen mitoitus 670/oppija esi- perus ja 2. asteella toimivilla

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Yhteisöllisen opiskeluhuollon toimijat - Perusopetus

Kunnan ja
hyvinvointialueen
nuorisovaltuusto

Lastenparlamentti

Ohjausryhmät:
hyvinvointialueen ja
kuntien

Hyvinvointi-terveys-turvalli-
suus-työryhmät (esim.
Ehkäisevä-
päihdetyö)

Hanketyöntekijät

THL, STM, OKM.
OPH, AVI

Harrastuskaverit

Vanhempaintoimi-
kunta

Siistijä, keittäjä

Talonmies

Kirjastonhoitaja

Oppilaskunta

Koulukuljettaja

Aamu- ja iltapäivä-
toiminnanohjaajat

Kaverit muissa
oppilaitoksissa

Koulu- ja
luokkatoverit

Koulun
opettajat

Huoltajat

Koulunkäynnin ohjaajat

OPPILAS

Rehtori ja
vararehtori

Koulukuraattori

Koulupsykologi

Tukioppilaat ja
tutorit

Kouluterveydenhoitaja

Koulufysioterapeutti

Toimintaterapeutti

Maakunnalliset
hyvinvointialueen
palvelut

Yritykset
lähialueella

Koululääkäri

Kunnan
nuorisotyöntekijät

Järjestöt ja
yhdistykset

Poliisi

Seurakunta

Kunnan hyvinvointi-
ja sivistyspalvelut

TET-harjoittelun
tarjoajat

Kunnan ympäristötyö

Yhteisöllinen työ – kuraattoripalvelut

Kuraattorityön painopiste oppilas-
ja opiskeluhuoltolain perusteella

- Koko kouluyhteisöä tukevaa
- Yhteisölliset oppilashuoltoryhmät
koulukohtaiset - luokkakohtaiset
- Luokkamuotoista työtä yhteistyössä
opetushenkilöstön kanssa (yleinen
koulun toiminta)
- Pienryhmä työskentely, osallistuvilta
sitoutuminen toimintaan!

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

SELKEYTTÄ, LAATUA JA RAKENNETTA LUKUVUOTEEN

YHTIEN OPI SKELUHUOLT

Ratkaisukeskeinen yhteiskehittäminen

Tapahtumat ja tempaukset koululla ja lähiympäristössä

Yhteinen arki - kuulluksi ja nähdäksi tulemisen kokemus

Esiopetuksen / koulun/oppilaitoksen yhteisöllinen opiskeluhoito tutuksi

Yhteisöllisyyttä tukevat koulutukset

Nivelvaiheet

ESIM.
Oppilaan tarpeesta lähtevä

Kyselytulosten hyödyntäminen

Nuorten hankkeet (leader)

Vanhempainillat

ESIM.
Nuorille toimintaa (toimintaosallisuus)

Kyselytulosten pohjalta teemapäiviä: kehityskohteet ja onnistumiset

ESIM.
Sosiaaliset taidot Draamamenetelmät

Palautelaatikko: kehittämisideat

ESIM.
Kaikkien asia: Koululla työskentelevien kasvokkainen esittäytyminen luokissa ja näyttäytyminen yhteisissä tilaisuuksissa

Yhteystiedot Wilmassa ja koulun seinällä

ESIM.
Onnistumisista oppiminen

Nepsy-koulutukset Mielenterveysosaaminen

Tunne- ja vuorovaikutustaidot

ESIM.
Sujuva siirtymä

Saattaen vaihto

Lapset ja nuoret mukaan yhteissuunnitteluun

Toteutetaan yhdessä

Suunnittelu, toteutus, seuranta, arviointi ja palaute koulun vuosikelloon

Kyselyiden hyödyntäminen kehittämisessä: tulokset näkyviin ja suunnitelmien yhteensovittaminen

Tieto-osallisuus: tiedottamisen vastuut ja varmistaminen verkostossa. Sisältöjen ja materiaalien nimetyt ylläpitäjät.

Ketterä reagoiminen poikkeamiin (tunne- ja vuorovaikutustaidot kaikilla toimijoilla)

Case Nuijamaa

- Kuraattorityö toteutetaan ensisijaisesti yhteisöllistä työtä
- Lisätään koulun pitovoimaa
- Työparityöskentely, joka kolmas viikko
- Eskariyhteistyö

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Etelä-Karjalan poissaolomalli – läsnäolon tukeminen

Takaisin kouluun – oppilaan tuki poissaolojen vähentämiseksi

Opettajalla on opiskeluhoitolain mukainen velvoite puuttua poissaoloihin, kun hänelle nousee asiasta huoli. Opettajat merkitsevät poissaolot Wilmaan. Opettajat seuraavat säännöllisesti oppilaiden poissaoloja.

Huoltajalla on oppivelvollisuuslain mukaan velvollisuus valvoa oppivelvollisuuden täyttymistä. Huoltaja ilmoittaa poissaolot Wilmassa. (9§)

Rehtorin velvollisuus on valvoa poissaoloja ja varmistaa, että riittäviin toimenpiteisiin on ryhdytty jos oppilaalla on huolestuttavia poissaoloja 50 h tai enemmän.

Tilanne puheeksi oppilaan ja huoltajien kanssa, jos poissaoloissa on jotakin huolestuttavaa. Opiskeluhoiton palveluiden konsultointi.

Perusteellinen kartoitus poissaolojen syistä ja kokonaistilanteesta.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden tarjoamat tuet.

Sosiaalihoitolain mukainen yhteydenotto/hakemus tai lastensuojeluilmoitus tehtävä

Hyvä yhteisöllinen toimintakulttuuri sekä kodin ja koulun välinen yhteistyö.

Huoli puheeksi

Oppilaan poissaoloista herää **huoli kotona tai koulussa** esim. jos oppilas on aina perjantaisin poissa tai sairastuu ennen koetta. Luokanopettaja/luokanvalvoja **keskustelee** asiasta oppilaan kanssa. Ko. opettaja on yhteydessä huoltajiin. Opettajalla on aina mahdollisuus konsultoida opiskeluhoiton palveluiden henkilöstöä (kouluterveydenhoitaja, koululääkäri, kuraattori psykologi). Nimellä konsultoinnin tarve tulee ilmoittaa huoltajille

Yli 30 h

Jos tilanne ei korjaannu ja poissaolot lisääntyvät (**huolestuttavia poissaoloja yli 30 h**), opettaja kutsuu koolle palaverin. Opiskeluhoiton palveluiden henkilöstö yhteistyössä opetushenkilöstön kanssa huolehtii juurisyyn selvittämisestä esim. koulupoissaotokysely SRAS-R. Monialainen palaveri kokoaa yhteen ne toimijat, jotka oppilas ja hänen huoltajansa arvioivat tarpeelliseksi. Pohditaan ketkä muut toimijat voisivat tukea oppilasta. Paikalla kuuluu olla vähintään yksi opiskeluhoiton palveluiden ammattilainen. Monialaisessa palaverissa sovitaan toimenpiteet ja niistä vastaavat henkilöt sekä seurantalpalaveri.

Yli 50 h

Kun **huolestuttavia poissaoloja on yli 50 h** **Yhteydenotto kuraattoriin sosiaali- ja/tai lastensuojelulain mukaisiin palveluihin ohjautumisesta** Sovittu vastuuhenkilö on yhteydessä Lasten- ja nuortentalon palvelunumeroon **Sosiaalihoitolain mukaisiin perhepalveluihin (05 352 2360) tai akuuttikiireellinen sosiaalipäivystys** Monialaisen palaverin seuranta / koollekutsuminen Opiskeluhoiton palvelut huolehtivat yhteistyössä opetushenkilöstön kanssa viimeistään tässä **juurisyiden kartoittamisesta**. Monialaisessa palaverissa sovitaan toimenpiteet ja niistä vastaavat henkilöt sekä seuranta 2-4 viikon sisällä. Oppilaan tilannetta seurataan niin kauan kuin on tarvetta.

Yli 70 h

Kun **huolestuttavia poissaoloja on yli 70 h** Mahdollisuus konsultoida sekä lastensuojelua että poliisia. Konsultointi kirjataan monialaisen palaverin muistioon. Mikäli koulun, opiskeluhoiton palveluiden sekä sosiaalihoiton/lastensuojelun yhteistyössä tukitoimet eivät auta ja poissaoloja on kaikesta huolimatta jatkuvasti, vaarantuu oppilaan opinnoissa eteneminen ja vuosiluokalta seuraavalle siirtyminen. Tehdään lastensuojeluilmoitus, jossa pohjana on huoli poissaolojen aiheuttamasta syrjäytymisriskistä ja normaalin kehityksen ja koulunkäynnin vaarantumisesta. Ilmoituksessa mainitaan koulussa jo tehdyt kartoitukset, tukitoimet sekä huoltajien kanssa tehty yhteistyö. Konsultoidaan poliisia tutkintapyyntöä osalta.

Ennaltaehkäisevä toiminta

Yhteisöllisen opiskeluhoiton keinoin lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Sujuva yhteistyö kodin ja koulun välillä. Oppilaiden läsnäoloa koulussa seurataan **systemaattisesti ja jatkuvasti**. Koulun rehtori huolehtii siitä, että lukuvuoden alussa tiedotetaan mallista.

SRAS-R (School Refusal Assessment Scale –Revised)

- Käyttö erityisesti lapsilähtöisissä poissaoloissa, esimerkiksi
 - o paljon poissaoloja koulusta
 - o lapsi/ nuori on koulun tiloissa, muttei tunneilla
 - o paljon myöhästymisiä
 - o haastavaa käytöstä aamuisin kouluunlähdön yhteydessä
 - o koulupelkoa
 - o muiden houkuttelemista jäämään pois koulusta
- Tarkastelee poissaoloja toiminnallisesta näkökulmasta, antaa alustavan arvion syystä
- Lapselle ja vanhemmille omat lomakkeet, 24 kysymystä, kuusiportainen vastausasteikko
- Saatavilla netistä hakusanalla SRAS-R, myös arviointiohje

SRAS-R neljä toiminnallista ulottuvuutta käytännössä

1. Kouluun liittyvien negatiivisten tunteiden välttäminen
 - keskittymisvaikeudet, tiettyjen oppiaineiden välttely, yleinen ahdistuneisuus, häiriökäytös, somaattiset oireet
2. Kouluun liittyvien epämiellyttäviltä tuntuvien sosiaalisten tilanteiden ja arviointitilanteiden välttäminen
 - Koulussa oleminen ja kouluun meneminen ahdistavat, suuressa ryhmässä oleminen ahdistaa, opettajan kysymyksiin vastaaminen ahdistaa

SRAS-R neljä toiminnallista ulottuvuutta käytännössä

3. Huomion hakeminen läheisiltä (erityisesti 5-10-vuotiaat)

- o Eroahdistus erotessa vanhemmista, uhmakas käytös aamuisin, vaatii esimerkiksi vanhemmat saattamaan kouluun

4. Palkitsevien tilanteiden hakeminen koulun ulkopuolelta (erityisesti 11-17 -vuotiaat)

- o Tietokonepelien pelaaminen, myöhään nukkuminen, koulu tuntuu tylsältä

Mitä jatkossa?

Yksilökohtainen oppilashuoltoryhmä, interventio tilanteen hoitamiseksi huoltajien ja ammattilaisten avulla, mahdollinen lisäselvittely, seurannasta sopiminen

Back to school

Interventio, jonka tavoitteena on edistää paljon koulusta poissaolevien oppilaiden koulunkäyntiä

- Pohjautuu kognitiiviseen käyttäytymisterapiaan
- Etenee käsikirjoituksen mukaan (alkuhaastattelu, kymmenen tapaamista ja neljä koulutapaamista), mutta voidaan muokata yksilöllisesti
- Pureudutaan koulupoissaolojen taustalla olevaan ensisijaiseen ongelmaan (ahdistus, masennus tai käyttäytymiseen liittyvät ongelmat)
- Vanhempien rooli vahva

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue